

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

Збірник наукових праць

*Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету*

Випуск 16

Рівне-2009

„Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії”: Збірник наукових праць: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 16. – Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2009. – 313 с.

Збірка вміщує результати наукових пошуків з актуальних проблем української та світової історії, виголошені на I Міжнародній науково-практичній конференції молодих дослідників, аспірантів, магістрантів 9-10 грудня 2009 року (Рівне, РДГУ, історико-соціологічний факультет).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Постоловський Руслан Михайлович, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор Рівненського державного гуманітарного університету

Заступник головного редактора:

Шелюк Людмила Олександрівна, кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Науковий редактор:

Троян Сергій Станіславович, доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Члени редколегії:

Жилюк Сергій Іванович, доктор історичних наук, професор (м. Острог);

Киридон Алла Миколаївна, доктор історичних наук, професор (м. Київ);

Степанков Валерій Степанович, доктор історичних наук, професор (м. Кам'янець-Подільський);

Стоколос Надія Георгіївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне);

Фісанов Володимир Петрович, доктор історичних наук, професор (м. Чернівці);

Чухліб Тарас Васильович, доктор історичних наук (м. Київ);

Швецова-Водка Галина Миколаївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне);

Шеретюк Валерій Миколайович, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне)

Згідно постанови президії ВАК України часопис „Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії” визнано фаховим виданням у галузі історичних наук

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 4 від 27 листопада 2009 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ № 15857-4329Р від 12.10.2009 р.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не співпадати з позицією редколегії. Рукописи не повертаються.

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет

До персоналу аптек входили провізори-фармацевти та помічники аптекаря. Б. Кіршон, Й. Маргуліс та Х. Маргуліс мали відповідну медичну освіту [4, арк.9].

Ціни на ліки у аптеках були також високими. Переважно це були запатентовані та імпорتنі препарати. Але асортимент лікарських засобів, не вирізнявся різноманітністю. Дефіцит лікарських засобів, а також високі ціни поширили продаж фальсифікованих ліків. У аптеках продавали ліки, ветеринарні препарати, косметичні засоби, суміші лікарських трав та миючі засоби. Неплатоспроможне населення зверталось до народної медицини. Відомим травником у Рівному був протоієрей Михайло Носаль.

У місті функціонувало 16 приватних аптечних складів, власниками яких були: Ш. Баланський, А. Сандберг, С. Шітерер, А. Зельман, М. Стрімф, М. Ліберман, А. Епельбаум, С. Ельбойм, Х. Мекель та ін. Єдиним українцем – власником аптечного складу був Полікарп Бульба. У більшості випадків власниками складів були не фармацевти, а підприємливі особи, які для ведення аптечних справ винаймали працівника з відповідною медичною освітою. Для відкриття аптеки чи аптечного складу необхідно було отримати дозвіл у волинського воеводи [4, арк.9].

У краї спостерігалася висока смертність від туберкульозу. У 1938 р. важку недугу виявили у 16 % оглянутих школярів. У Рівному та повіті діяло протитуберкульозне товариство, завдання якого – організація різноманітних форм боротьби з цим захворюванням. Товариство свої дії узгоджувало з санітарними структурами міста і “касою хворих” [1, арк. 2].

Стоматологічні послуги у Рівному в 1938 р. надавали 30 лікарів, які всі були євреями. Наступного року загальна кількість лікарів (без стоматологів) у Рівному збільшилася і становила 86 осіб, із яких за національною ознакою – 58 євреїв, 10 росіян, 14 поляків, 2 українці та 2 німці. У 6 рівненських аптеках працювали 10 фармацевтів. Строкатий за національною приналежністю склад лікарів переконливо свідчив, що доступ українців до вищої медичної освіти був обмежений. У 1938 р. на території Волинського воєводства працювало 342 лікарі, тобто в середньому на одного лікаря припадало 6098 осіб [6].

Таким чином, для населення Рівного надавалися різні види медичних послуг у мережі державних і приватних лікарень, кількість яких зросла та зміцніла матеріально-технічна база. На жаль, медичне обслуговування не для всіх було доступне через високі ціни та невелику кількість лікарів. Однак, у місті запроваджувалася страхова медицина, яка певною мірою сприяла у наданні коштів на лікування.

Джерела та література

1. Державний архів Рівненської області (далі: ДАРО). – Ф. 30. – Оп. 7. – Спр. 16.
2. ДАРО. – Ф. 30. – Оп. 7. – Спр. 22.
3. ДАРО. – Ф. – 30. – Оп. 7. – Спр. 35.
4. ДАРО. – Ф. 30. – Оп. 7. – Спр. 121.
5. Рівненський краєзнавчий музей (далі: РКМ). Спогади М. С. Раєвського. – 14070 доп.
6. РКМ. – 14071.
7. РКМ. – 14071 доп.
8. Добровичинська В. А. Інтелігенція у розвитку медицини на Волині (1921–1939 рр.) / В. А. Добровичинська // Бердичів древній і вічно молодий: Науковий збірник “Велика Волинь”: Праці Житомирського науково-краєзнавчого товариства дослідників Волині. – Т. 32. – Житомир, 2005. – С. 215–220.
9. За волю народну. 1921–1939. Документи та матеріали. – Л., 1964. – 290 с.
10. Конєва К. В. Медицина Рівненщини / К. В. Конєва. – Рівне, 2004. – 513 с.
11. Прищепка О. Вулицями старого міста / О. Прищепка. – Рівне, 1997. – 154 с.
12. Прищепка О. П. Рівненська повітова каса хворих (вул. Драгоманова, 9) / О. П. Прищепка // Вечірне Рівне (Рівне). – 1997. – 18 січн.

УДК 371.34 (477.81/.82)

Юлія Візів, к.і.н., в.о. доц. кафедри всесвітньої історії
Рівненського інституту слов'янознавства

ВОЛИНСЬКИЙ ГОНТАР (ТЕОДОСІЙ ДОВГАЛЮК) – ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ БУДІВНИЧОГО ПЛАСТОВОЇ ДОМІВКИ

Міжвоєнний період на волинських теренах відзначився появою нового ідеологічно- та військово-підготовленого покоління, левову частку якого становили представники національного скаутського руху – пластуни. Саме вони в умовах політичної бездержавності стали виразниками патріотичних самостійницьких устремлінь українців краю.

В українській та зарубіжній історіографії пластового руху домінують доробки присвячені розкриттю методологічних та педагогічних концепцій у вихованні сучасної молоді. Серед них дискусійні статті

пластових виховників К. Яковчука-Бесараба [21, 22], Ю. Юзича [20], Старого Вовка [19] та інших. Значно менший масив складають праці, що розкривають історичні процеси становлення українського скаутингу та його регіональну специфіку розвитку [11, 12, 18]. Насамперед слід відмітити й те, що мало вивченою залишається сфера біоісторіографії проблеми волинського Пласту [4–9, 17, 15]. Чимало матеріалів з життя провідників руху залишаються недослідженими. Цим зокрема і зумовлена актуальність даної статті.

Шанований у пластових колах провідник Довгалюк Теодосій Климович (Довгаль, Гонтар) народився 3 травня 1907 року в містечку Олександрія Рівненського повіту в родині теслі. Крім нього в сім'ї було ще троє сестер і двоє братів. До української вищої початкової школи Теодосій вступив у 1915 році відразу в другий клас. Програмою за перший клас майбутній пластовий виховник оволодів самостійно. У 1922 році він закінчив школу, яка на той час вже називалася польською семикласною.

Під час навчання в школі Теодосій, спільно зі своїм найближчим другом Володимиром Боровським, створив культурно-освітній гурток для школярів – “Мала Січ” та розробив правила занять з “малими козаками” [1, 34]. Наприкінці 1922 – на початку 1923 року Довгалюк разом з В. Боровським та Т. Семенюком організував перший волинський осередок Пласту в Олександрії. Як активний учасник організації він виконував обов'язки курінного, кошового, впорядника, редагував місячник пластового куреня ім. Івана Богуна “Скоб” [1, 37; 2, 21; 3, 8].

У січні 1926 року кваліфікованого інструктора Т. Довгалюка було обрано організаційним референтом новоствореної 7-ї Окружної Пластової Команди у повітовому центрі Рівне [16, 11]. Він, як член ОПК, зіграв значну роль у становленні гуртків старших пластунів на Волині. Важливе місце в діяльності Пласту новий референт відводив популяризації української книги. Теодосій Довгалюк писав: “Книжка є основою теоретичної освіти, теоретична освіта є основою практичної роботи, а лише робота принесе за собою плоди”. На підтвердження цього він сам дуже багато читав. Крім того Довгаль був відомий своїми поезіями й не лише в пластових колах. Його вірші друкувалися в різних українських газетах і журналах, які виходили на Західній Україні.

Т. Довгалюку спільно з В. Боровським належить першість створення проекту діяльності волинського Селопласту – спеціалізованого виду скаутингу для сільської молоді. Реферат Волині і Рівненська ОПК рекомендували винести його на розгляд Першого з'їзду зв'язкових, провідників, представників куренів і частин Волині та Галичини, який проходив в Олександрії у серпні 1927 року. З'їзд постановив: “Визнати цю роботу найкращою і поширити між округами, ... докласти усіх старань до впровадження методів Селопласту”. Восени 1927 року, фактично напередодні офіційної заборони Пласту на Волині, ВПК у Львові нагородила Т. Довгалюка за вклад у популяризацію пластової справи вищою пластовою відзнакою [16, 11].

Наприкінці 20-х років визначний теоретик та організатор пластового руху прилучається до Євангельської реформованої церкви. З 1928 року по 1932 рік він навчався в євангельській семінарії у В'єнцборку в Помор'ї (Польща). Після навчання Довгаль працював секретарем Виконавчого та Емісійного заряду церкви в Галичині, видавав журнали “Сіях”, “Віра і наука”. Пізніше повернувся на Волинь, де паралельно з релігійною діяльністю не полишав і пластової роботи у підпіллі.

У жовтні 1933 року Т. Довгалюка було заарештовано на підставі приналежності до ОУН [10, арк. 1–2]. Його, закутого у кайдани, пішки відправили у Рівненський слідчий відділ державної поліції для розслідування справи [10, арк. 124]. Під час перебування у в'язниці до пластового наставника на допитах застосовували фізичні і психологічні форми тиску – били гумовими палицями по-всьому тілу і особливо по п'ятках. Говорячи в'язничим жаргоном, з нього робили “дзвони” і “вітряки”, ... Після двотижневого перебування за ґратами, 31 жовтня Рівненський окружний суддя прийняв рішення згідно якого за Теодосієм Климовичем Довгалюком (Довгалем) встановлювався постійний нагляд поліції, а сам він повинен був через день з'являтися у відділок поліції для реєстрації.

20 жовтня 1939 року Теодосія Довгалюка за націоналістичну діяльність було заарештовано вже радянськими органами влади. Утримувався він у в'язницях Рівного і Дубно. 29 березня 1941 року Особлива нарада при НКВС СРСР засудила Т. Довгалюка за ст. 54-10 ч.11 КК УРСР до 8 років позбавлення волі у виправно-трудовах таборах, без конфіскації майна [10, арк. 16]. Довгалюка звинуватили у: 1) приналежності до українських радикально-налаштованих кіл; 2) активній антирадянській діяльності під час вступу Червоної армії на територію Західної України; 3) підготовці за наказом українських націоналістичних організацій збройного повстання проти радянської влади з ціллю відторгнення західноукраїнських земель від СРСР; 4) антирадянській пропаганді під прикриттям релігійної діяльності. Довгаль було етаповано в один з таборів Архангельської області. В 1943 році він помер уже на Соловках [2, 302].

25 травня 1989 року на підставі ст. 1 Указу ПВР СРСР від 16 січня 1989 року “Про додаткові заходи по поновленню справедливості відносно жертв репресій” Довгалюка Теодосія Климовича було реабілітовано [3, 16]. Пошук матеріалів пов'язаних з Т. Довгалюком триває.

ПЛАСТУНОВІ

Ти – неба дух, що сплив життям на землю,
Щоби стояти твердо в боротьбі зі злом,
Стояти красно – сильним, як лискучий мармор,
Стояти з ясно радісним чолом.
Понад діла юрби скалічених людей,
Понад буттєвий гвалт і гамір
Співать натхненням сповнений псалом.
Ти – іскра сонця, жар горючих зір.
Ти - тїнь хмарок, голублених вітрами.
Дитина ти степів, колисана в лісах,
Омивана в цілющих, шумних водах,
Напоєна чарівними казками,
А рошена в ростиннім, пишнім храмі,
В акордах вільної пташиної музики,
В обіймах нььки славної – природи.
Ти – неба дух, землиці ти пилінка,
Незбагнутого всесвіту частинка.
Ти – зеркало величної природи.
Вона ж найбільший має зміст,
Бо зміст буття, - то й – праці насолода,
Ясного розуму, свободи, руху хист! [27, 1].

ЗАКЛИК

Иди борись, бо кличе палко Дух,
Иди, бо кличе ідеал огненний;
Той ідеал свобода в Бозі, рух,
Що оживить народ наш сполонений!
Иди борись, бо кличуть рідні люди,
Ті упосліджені, затягнені в ярмо;
Иди змагайсь, нехай засяє всюди
Життя новеє, щастя і добро!...
Иди борись, бо кличуть тебе браття!
Кругом ще ніч, недоля, голод, лід
Иди, світи, іди, пали багаття,
Иди, загрій їх вірою побід!...
Иди, іди, пали вогонь обнови
І хрест борні у радості неси!...
Життя в ділах великої любови,
А щастя в храмі волі і краси... [28, 19].

Джерела та література

1. Боровський В. До історії українського Пласту на Волині. /В. Боровський // Літопис Волині. Науково-популярний збірник волинезнавства. – Вінніпег – Манітоба, Канада: Інститут дослідів Волині, Товариство волинян у Торонто і Вінніпезі, 1971–1972. – Ч. 10–11.
2. Боровський В. Під покровом Всевишнього. Спомини. /В. Боровський. – Атланта, США: Українське Євангельське об'єднання в Північній Америці, 1983.
3. Боровський В. Теодосій Довгальок – його життя і праця 1907–1943 рр. Вінок у пам'ять заслуженому борцеві за національне і духовне відродження народу в десятю річницю Незалежності України / В.Боровський. – Рівне: Українська євангельсько-реформована церква, 2001.
4. Візитів Ю. Семенюк С. Ф. – пластовий скаутмайстер української молоді на Рівненщині / Ю. Візитів // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне, 2005. – Випуск 4.
5. Візитів Ю. Скавтмайстер Арсен Річинський / Ю. Візитів // Пластовий шлях. – 2005. – Ч. 4.
6. Візитів Ю. Наставники пластової молоді на Волині (під владою Речі Посполитої у 20–30-ті роки ХХ ст.) / Ю. Візитів // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне, 2006. – Випуск 6.
7. Візитів Ю. Їх виховав Пласт: Яків Казимірівський / Ю. Візитів // Пластовий шлях. – 2007. – Ч. 2.

8. Візитів Ю.М. Їх виховав Пласт: Володимир Боровський – окремі сторінки біографії / Ю. Візитів // Пластовий шлях. – 2008. – № 3.
9. Дарованець О. Брати Іван та Микола Скопоки / О. Дарованець // Пластовий шлях. Журнал пластової думки та інформації. – 2005. – Ч. 1.
10. Державний архів Рівненської області. – Ф. 33. – Оп. 2. – Спр. 2434. – Справа по обвинуваченню Теодора Довгалюка та інших в українській націоналістичній діяльності (УВО, ОУН). 12 жовтня – 17 грудня 1934 р. – 312 арк.
11. Дем'янюк О. Й. Діяльність пластових осередків на Волині / О. Й. Дем'янюк // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Держава та армія. – 2002. – № 451.
12. Дем'янюк О.Й. Формування військового кадрового складу ОУН та УПА з числа вихованців Пласту / О. Дем'янюк // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Держава та армія. – 2003. – № 474.
13. Довгалюк Т. Заклик. / З книги Боровського В. Теодосій Довгалюк – Вінок в пам'ять заслуженому борцеві за національне і духовне відродження народу в десяту річницю Незалежності України. – Рівне, 2001.
14. Довгалюк Т. Пластунові / Т. Довгалюк // Молоде життя. – 1928, березень. – Ч. 3.
15. Кучерепа М. “Тамний борець” (Про долю І. В. Скопока) / М. Кучерепа // “Роде наш красний ...”. Волинь у долях краян і людських документах. – Луцьк, 1996. – Т. 1.
16. Обіжчик у справі відзначень. Вісті Верховної Пластової Команди. // Молоде життя. – 1927. – 15 листопада. – Ч. 8.
17. Савчук Б.С. Ф. Семенюк – керівник волинських пластуновів / Б. С. Савчук // Праці конференції “Минуле і сучасне Волині: історичні повісті краю”. – Луцьк, 1991.
18. Савчук Б. Український Пласт. 1911–1939 / Б. Савчук. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1996.
19. Старий Вовк. Чому Пласт є таким важливим сьогодні для України? // Пластовий шлях. – 2007. – Ч. 5.
20. Юзич Ю. “Стежками героїв” – гарт пластового характеру / Ю. Юзич // Пластовий шлях. – 2006. – Ч. 2.
21. Яковчук-Бесараб К. Чому Пласт ще довго не зможе стати сильнішим, або баба з воза - коням легше / К. Яковчук-Бесараб // Пластовий шлях. – 2006. – Ч. 2.
22. Яковчук-Бесараб К. Військове пластування – патріотичне виховання: хто переможе? / К. Яковчук-Бесараб // Пластовий шлях. – 2007. – Ч. 3.

УДК 94 (477.82) 7965 “192/193”

Тетяна Ковальчук, аспірант Національного університету “Острозька академія” (науковий керівник: д.і.н., проф. П.М. Кулаковський)

ВНЕСОК ВОЛИНСЬКОГО КРАЄЗНАВЧОГО ТОВАРИСТВА І ОПІКИ НАД ПАМ'ЯТКАМИ СТАРОВИНИ У РОЗВИТОК ТУРИЗМУ НА ВОЛИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

Згідно з умовами Ризького мирного договору 1921 р. Західна Волинь увійшла до складу Другої Речі Посполитої, а на її території було утворено нову адміністративно-територіальну одиницю – Волинське воєводство з центром у Луцьку [17]. Перед керівництвом польського уряду постало завдання якнайшвидшої колонізації, полонізації та інтеграції українських земель до складу Польської республіки. І одним із знарядь такої політики мав стати саме туризм.

Зародження туристичного руху на Волині науковці відносять до початку 20-х рр. ХХ ст., коли при установі “Дирекція публічних робіт” у Луцьку була вперше введена посада референта з питань туризму, а згодом при воєводській управі створено воєводську туристичну комісію [7, 24]. Однак, активний розвиток туризму в регіоні відбувався завдяки діяльності польських товариств і організацій. Найбільший внесок у розвиток туристичної галузі на території Волинського воєводства зробило Волинське краєзнавче товариство і опіки над пам'ятками старовини.

Ідея створення Волинського товариства краєзнавчого і опіки над пам'ятками старовини була висунута ще у 1921 р. З. Морвіцом. Однак створене воно було лише у 1927 р. Його керівником було затверджено Францішека Ксенжпольського [13, 12]. Представляв товариство його президент чи віцепрезидент. Юридичну документацію, листи від імені Волинського краєзнавчого товариства і опіки над пам'ятками старовини мали право підписувати лише його президент та секретар [4, арк. 12].

У 1933 р. дане товариство увійшло до складу Польського краєзнавчого товариства, яке діяло з 1906 р. у Варшаві і на початку 30-х рр. ХХ ст. стало фактично загальнопольською організацією у справах охорони культурної спадщини. У Польське краєзнавче товариство до 1933 р. влилися вже існуючі аналогічні осередки Кракова, Познані, Катовіце, Львова та багатьох інших міст тодішньої Польщі [10, 22].

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І. ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Луговий Олег (Одеса) Найм скандинавських воєнків у Київській Русі та Візантії в цифрах	3
Юсупович Адріан (Варшава, Польща) К вопросу о назначении игумена Стефана Владимирским епископом	7
Нагірний Віталій (Краків, Польща) “Да и Галич”: з історії відносин галицько-волинських князів із монголами у 1240-х рр.	9
Кузьма Тетяна (Рівне) Організація державного апарату: від Київської Русі до конституції Пилипа Орлика	12
Рибачок Ірина (Острог) Єврейська та татарська громади в містах Південно-Східної Волині в кінці XVI – першій половині XVII століття	17
Васильсва Ольга (Київ) До структури управлінського апарату гетьманського двору: дозорці та старости гетьманських маєтностей (1687–1734 рр.)	20
Конопка Наталія (Острог) Розв’язання малоросійським військовим губернатором Миколою Григоровичем Рєпніним проблем міського урядування	24
Мацко Наталія (Тернопіль) Взаємовідносини російських військовослужбовців із населенням Правобережної України (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)	29
Кізлова Антоніна (Київ) Списки чудотворних ікон у системі святинь Києва кінця XVIII – початку XX ст.	33
Тимочко Ірина (Рівне) Кременецьке Свято-Миколаївське Богоявленське братство: ретроспектива	36
Косар Ірина (Івано-Франківськ) Діяльність Володимира Охримовича у студентському товаристві “Академічне братство”	39
Дацків Ігор (Тернопіль) Формування зовнішньополітичної концепції Українською Центральною Радою від автономії до незалежності	43
Хома Іван (Львів) Становище Окремого загону Січових Стрільців на час листопадового повстання у Львові	47
Долганов Петро (Рівне) Євреї в спектрі економічної політики ЗУНР	51
Заставецька Наталія (Тернопіль) Популяризація ідеї збереження пам’яток у Східній Галичині у 1920–1930-х р. (на прикладі діяльності Національного музею у Львові)	54
Гуменюк Оксана (Рівне) Масові репресії радянського режиму проти населення західноукраїнських земель (1939–1941 рр.)	57
Кратюк Ірина (Рівне) “Шуцманшафт”: місце й роль у контексті українсько-єврейських взаємин часів Другої світової війни	59
Дудка Наталія (Рівне) Військово-політична діяльність Дмитра Паліїва в роки Другої світової війни	62
Шевченко Лілія (Київ) Рівень споживання сільського населення України в роки хрущовської “відлиги” як показник якості його життя	64
Кузьмич Микола (Луцьк) Розвиток промисловості Волинської області в 1950-х – середині 1960-х років	68
Мазуркевич Альона (Київ) Рівень розвитку дошкільних закладів освіти як показник якості життя сільського населення України в 60-х – 80-х рр. XX століття	72
Колядинський Василь (Луцьк) Луцький автомобільний завод в роки незалежності (1991–2008 рр.)	75

Мушкевич Олег (Луцьк)	
Проблеми формування національної ідентичності та культури політичної свідомості української нації	80
Киридон Алла (Київ)	
Діяльно-христова церква в Україні: проблемне поле досліджень	83

СЕКЦІЯ II. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ В СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Троян Сергій (Рівне)	
Колонізаційно-підприємницька діяльність німецького купецтва в Південній Америці у XVI ст.	87
Шеретюк Руслана (Рівне)	
Перехід уніатів Білорусі в римо-католицизм на початку XIX століття та реакція на нього уряду крізь призму російського імперського законодавства	91
Івчик Наталія (Рівне)	
Право і безправ'я єврейського населення Російської імперії XIX століття	96
Троян Павло (Рівне)	
Концептуальні підходи в Німеччині до проблем імперської політики в другій половині XIX ст.	98
Валух Людмила (Рівне)	
Берлінська конференція (1884–1885 рр.): політична боротьба в Англії навколо питання про її колоніальні здобутки та втрати	101
Даценко Ірина (Київ)	
Дисертація та інститут наукової атестації в університетах Російської імперії (другої половини XIX – початку XX століття)	104
Кукса Олександр (Мінськ, Республіка Білорусь)	
Государственно-политическое строительство в 1917–22 гг.: основные тенденции в современной историографии Беларуси и России	107
Бунечко Сергій (Рівне)	
Аграрна реформа в Польщі: тенденції та особливості (1920-ті роки)	110
Постоловський Руслан (Рівне)	
Генеза й еволюція чеських національно-демократичних ідей: історичний дискурс	114
Дзюбишина Наталія (Рівне)	
Реформаційний рух у педагогіці Чехословаччини в міжвоєнний період	119
Боровець Марія (Рівне)	
Мюнхенська конференція: випадковість чи закономірність історії	122
Сай Галина (Рівне)	
“Десятилітній план” нової сіоністської організації: амбівалентність оцінки в контексті польсько-єврейських відносин	124
Субот Олександр (Рівне)	
Політичні чистки у верхівці Комуністичної партії Чехословаччини 1949–1963 рр.: їх причини і характер	127
Купрій Тетяна (м. Бровари Київської обл.)	
Роль Людвіга Ерхарда у проведенні економічної реформи 1948 р.: досвід повоєнної Німеччини	133
Поспелов Андрій (Одеса)	
Тероризм в умовах біполярного світу (1960–початок 1990-х рр.): спроба концептуального аналізу	137
Троян Віктор (Рівне)	
Пан'європейський рух в умовах краху комуністичних режимів у Центрально-Східній Європі	141
Яцечко Світлана (Луцьк)	
Причини та перебіг грудневих подій в Польщі у 1970 р.	142
Крисенко Дмитро (Київ)	
США в іраксько-кувейтському протистоянні 1988–1990 рр.: миротворець чи провокатор?	145
Мисан-Мілясевич Володимир (Львів)	
Шанхайська організація співпраці як провідний учасник антитерористичної боротьби	148
Десятничук Ігор (Рівне)	
Розвиток громадянського суспільства як об'єкт історичного дослідження	150
Гайдукевич Анастасія (Рівне)	
Аналіз діяльності українських організацій в Чеській республіці (1993–2006 рр.)	154

СЕКЦІЯ ІІІ. ІСТОРИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО

Синюк Сергій (Рівне) Сліди культурних зв'язків Волині та Малопольщі у волинській книжності доби Володимира Васильковича	159
Тимощук Ольга (Львів) Социніани на Волині	161
Шмид Олександр (Рівне) Трудова імміграція поляків у Волинську губернію (1861–1914 рр.)	165
Немець Віктор (Львів) Весільний етап заручин на Волині і Поліссі: порівняльний аналіз (середина ХІХ – початок ХХ ст.)	168
Борщевич Володимир (Рівне) Культурно-просвітницька, благодійна праця православного духовенства Волині у 20–30-х рр. ХХ ст.	171
Переходько Наталія (Рівне) Медичне обслуговування населення м. Рівного (1921–1939 рр.)	175
Візитів Юлія (Рівне) Волинський Гонтар (Теодосій Довгалюк) – життєвий шлях будівничого пластової домівки	177
Ковальчук Тетяна (Острог) Внесок Волинського краєзнавчого товариства і опіки над пам'ятками старовини у розвиток туризму на Волині у міжвоєнний період	180
Самсонюк Тетяна (Рівне) ОУН у Західній Волині осені 1939 – літа 1941 років: вектори державотворчої діяльності та покарання за неї	183
Ленартович Олег (Луцьк) Відновлення організаційної мережі ОУН на Волині у 1939–1941 рр.	187
Булига Ірина (Рівне) Конфліктогенний потенціал міжправославних відносин на Волині у 1941–1942 рр.	190
Доброчинська Валентина (Рівне) Розвиток освіти Рівненщини в умовах окупаційної влади (1941–1944)	193
Абрамчук Катерина (Рівне) Вербувальна політика Німеччини на Волині в період Другої світової війни: особливості та шляхи втілення	196
Ковальчук Іван (Київ) Діяльність УПА на території Житомирської області в 1943 р.	199
Іванченко Володимир (Київ) Обставини загибелі письменниці та учасниці підпілля ОУН (Б) на Рівненщині Людмили Фої	202
Польова Юлія (Київ) Йосип Демчик (“Луговий”) – провідник Дунаєвського та Вінницького надрайонів ОУН (б) на Поділлі (1946–1951)	205
Ільницький Василь (Дрогобич) Керівний склад Дрогобицького надрайонного проводу ОУН (весна 1945 р.–1952 р.)	207
Борейко Галина (Рівне) Роль “Просвіти” у піднесенні національно-культурної свідомості у 80–90-ті роки ХХ століття	212
Писцьо Віталіна (Рівне) “Голос Сарненщини” – легальний пресовий орган періоду окупації	215
Прокопчук Сергій (Рівне) Початок будівництва “Козацьких могил”	218
Гілевич Ігор (Львів) Польові етнографічні дослідження Полісся України науковцями львівського скансену: історія, географія, тематика, результати та подальші перспективи	221

СЕКЦІЯ ІV.

ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО, ІСТОРИОГРАФІЯ ТА СПЕЦІАЛЬНІ ІСТОРИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ

Яцечко Тетяна (Луцьк) Історична топографія Кременця Х–XIV ст. за літописними архітектурно-археологічними джерелами.....	226
Красножон Андрій (Одеса) Проблема датування оборонного рову фортеці Білгород на Дністрі	229
Чекурков Василь (Рівне) Археологічні джерела литовсько-польської доби про м. Дубно за матеріалами досліджень 2005 р.	234
Войтюк Олексій (Рівне) Характеристика замку в селі Тайкури на Рівненщині	236
Ващук Дмитро (Київ) Документи великого князя Свидригайла (за матеріалами 22 Книги записів Литовської Метрики)	237
Блануца Андрій (Київ) Земельні надання Сигізмунда II Августа на Волині: джерела дослідження	241
Сажок Оксана (Луцьк) Історіографія бібліотечної та видавничої діяльності церковних православних братств Волинської губернії у другій половині XIX – на початку XX століть	243
Дутчак Олена (Івано-Франківськ) Проблеми інституалізації галицького краєзнавства в українській та польській історіографії	247
Двуреченська Олександра (Дніпропетровськ) Органи міського самоврядування Катеринослава: історіографія питання	251
Музичин Ірина (Івано-Франківськ) Сучасна російська історіографія про зовнішньополітичні плани Росії щодо західноукраїнських земель наприкінці XIX – на початку XX ст.	255
Рябчикова Фаїна (Луцьк) Джерела до вивчення діяльності етнографічного відділу Волинського науково-дослідного музею (1920–1931 рр.)	259
Сова Андрій (Львів) Символіка пластового куреня “Лісові чорти” у Львові	267
Надурак Наталія (Івано-Франківськ) Українська історіографія про зовнішньополітичну діяльність ОУН (1929–1941)	271
Марченко Наталія (Острог) Періодичні видання як історичне джерело	275
Мальована Марія (Івано-Франківськ) Соціально-економічний розвиток західноукраїнськьї земель в 1950-х – першій половині 1960-х рр. у світлі вітчизняної історіографії	278
Корнійчук Любов (Острог) Співпраця Аркадія Жуковського в журналі “Український історик”	282
Хеленюк Анастасія (Острог) Професор Любомир Винар як редактор журналу “Ethnic Forum”	287
Клинова Галина (Рівне) Проблеми давньої історії України у творчості Олександра Домбровського	290
Наконечна Ольга (Івано-Франківськ) Національно-культурне відродження етнічних меншин України у 1985–1991 рр.: вітчизняна історіографія	293
Матлай Любава (Київ) Дипломатія Іспанії в період консолідації (80–90-ті роки XX століття): історіографія проблеми	297
Грачевська Таміла (Дніпропетровськ) Проблеми українсько-турецьких відносин: історіографічна традиція та новітні підходи	302
Годованська Оксана (Львів) Релігійні практики українських трудових мігрантів четвертої хвилі	305
ДАНІ ПРО АВТОРІВ	307
ЗМІСТ	310

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

Відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей несуть автори опублікованих матеріалів та їх наукові керівники. Думки авторів статей з позицією редколегії можуть не співпадати.

Відповідальний за підготовку збірника до видання – **В.М. Шеретюк**

Комп'ютерна верстка – **В.Б. Самсонюк, Л.М. Федорук**

Обкладинка – **Г.В. Волохов**

Підписано до друку 27.11.2009 р.

Папір офсетний. Гарнітура "Times New Roman".

Наклад 300 прим. Обліково-видавничих аркушів 37,9.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету,
вул. С.Бандери, 12, м. Рівне, Україна, 33028.